

En uns moments de desorientació pel que fa als referents culturals propis, en uns moments en què la LITERATURA té tan poca presència en la societat i en el món educatiu, en què el desconeixement dels autors més emblemàtics de la literatura catalana entre l'alumnat de l'educació obligatòria és evident, el fet de treballar la poesia a l'escola, i de treballar-la de manera continuada, implica cercar nous camins d'ensenyament i de coneixement que enriqueixin la pròpia visió del món amb les aportacions dels nostres poetes.

Catalina Noguera

Presentació del llibre "Poesia a l'escola" d'Antoni Artigues

Al CP de Pràctiques treballam des de fa temps la poesia a l'escola i som testimonis del fet que és una activitat engrescadora, de la qual es pot treure un gran profit educatiu.

Si bé de manera particular ja es treballava abans la poesia a l'escola, va ser a partir de l'any 1994, quan - en el marc d'unes jornades dedicades a Jaume Vidal Alcover, coordinades per Antoni Artigues a l'Escola de Magisteri - treballar la poesia va esdevenir una activitat col·lectiva, en la qual s'impliquen tots els nivells educatius.

En aquella ocasió foren els alumnes de 7è i 8è els qui participaren directament en les Jornades, recitant, juntament amb els alumnes de Magisteri, una selecció de poemes de Vidal Alcover. Abans de recitar-los, però, hi havia hagut tota una tasca de descobriment del poema i d'acostament al poeta. Es tractava d'ensenyar-los a llegir, escoltar, dir i, sobretot, a sentir la poesia, a descobrir el seu ritme, el seu contingut i a donar-li la força necessària, perquè el poema arribàs a la resta.

A partir d'aquell any i després de l'estrena de la versió poètica d'El Gat amb botes de Marià Villangómez, es va consolidar la pràctica de les activitats teatrals en els cicles més alts i les poètiques en tots els cicles de l'escola. Aquestes activitats varen entrar a formar part de la programació general anual del centre i com a tals tenien un reconeixement que permetia al mestre o mestres que les coordinaven gaudir d'una disponibilitat horària per preparar aquestes activitats, d'acord amb les possi-

bilitats de cada moment.

La veritat és que Antoni Artigues ens facilitava molt la tasca i ens proporcionava molt de material, a partir del qual començar a fer feina. Així en les reunions de Coordinació Pedagògica es repartia la selecció de poemes als coordinadors i coordinadores de cada cicle, perquè cadascun triàs els que més s'ajustassin a l'edat dels infants, al nom de la classe, etc., es procurava que no es repetissin, perquè hi hagués més diversitat. Quan cada cicle havia triat els poemes i se'ls havia repartit, es plantejaven les activitats que es farien a partir d'aquests. Es treballaven a classe, es llegien, se n'explicava el vocabulari, es presentava l'autor, es realitzaven activitats de comprensió lectora, de plàstica (es feien titelles que representaven els personatges que hi sortien, dibuixos, puzles...) les memoritzaven i les recitaven, i com a activitat col·lectiva es feia una revista monogràfica del poeta corresponent, que aconseguia la difusió de la tasca realitzada. Amb aquestes activitats es donava a conèixer a tota la comunitat educativa personatges literaris de la nostra cultura, desconeguts per a molts. No solament l'alumnat i el professorat hi aprofundien, sinó que també les famílies tenien l'oportunitat de conèixer poetes de qui mai no havien sentit a parlar, per la qual cosa, la poesia esdevenia una eina de recuperació cultural, en aquest sentit, totalment eficaç i lúdica.

Des de llavors ençà han estat molts els autors treballats: Vidal Alcover, Guillem d'Efak, Palau i

Fabre, Carner..., enguany Blai Bonet, i hem pogut comprovar que l'alumnat motivat gaudeix molt amb la poesia, i el nombre d'activitats que es poden realitzar a partir d'aquesta són infinites; des d'abastar totes les destreses de l'àrea de llengua (expressió oral (ritme, entonació, dicció, interpretació), expressió escrita, anàlisi literària, creació), fins a arribar a la globalització amb la resta d'àrees (artística, medi, matemàtiques, expressió corporal...).

Com s'indica al llibre per al mestre, dedicar un curs a treballar un autor és molt adequat, perquè no es carrega massa la programació i se'l pot conèixer amb més profunditat. El que es podria plantejar seria distribuir al llarg de l'educació infantil i la primària els autors a treballar, i així, en acabar primària hauran vist un bon nombre d'escriptors i escriptores, amb l'increment considerable de bagatge cultural que això implica.

Quan em varen mostrar aquest material em va semblar una eina molt vàlida per acostar la poesia als infants i joves. En aquest sentit aquests llibres esdevenen un referent imprescindible. Es tracta d'un material molt complet, que el mestre agrairà, perquè li dóna una bona part de feina feta i li permet ampliar uns coneixements de manera rigorosa i alhora senzilla. A part de l'antologia diversa de textos, inclou un apartat de teoria poètica, que és una base que cal tenir en compte si es vol treballar la poesia a l'escola, i una interessant bibliografia (antologies de poesies per a infants, de poesies d'infants, sobre teoria poètica, de CD de poesia, de cançons...), també inclou unes propostes didàctiques (suggeriments per a muntatges poètics, per inventar poesia...).

El material està format per quatre volums, un per a cada cicle de primària i el del mestre, que explica amb detall el que es pretén amb aquest material i en què es fa una anàlisi i explicació de cada un dels llibres.

Els tres llibres per als alumnes tenen la mateixa estructura:

- selecció de poemes de poetes diferents (en els tres llibres són els mateixos poetes que hi surten, llevat d'alguns (Estellés, Brossa, Blai Bonet, Palau i Fabre, Damià Huguet i Joan Maragall, Agustí Bartrà, Gabriel Ferrater i Foix, que surten als de segon i tercer cicle).
- selecció de cançons (tradicionals, que s'han de donar a conèixer, i de grups actuals, que s'han de difondre).
- selecció de poemes fets per infants.
- l'apartat "Digues poesia" que convida a la pràctica de la lectura poètica i fa fixar sobre les normes bàsiques que s'han de tenir en compte a l'ho-

ra de recitar poesia.

- L'apartat "Fes poesia", que és un resum dels principals recursos estilístics, importants a l'hora d'interpretar la poesia i de fer-la (exercicis, perquè els al·lots siguin capaços de produir poesia amb un mínim de plaer i d'efectivitat).

- Un apartat per practicar la poesia lliure.

La temàtica dels poemes seleccionats és diversa. Hi trobam: temàtica intimista (records de la infantesa, temes més abstractes com la llibertat, l'alegria, la mort), la natura (paisatges, estacions, mesos) i els animals (bestiari), festes tradicionals (Nadal), reivindicació del país català, temàtica social (els oficis, la dona...)

El tipus d'estrofa i vers també és variat: versos lliures, heptasíl·labs, decasíl·labs, de cinc, de vuit, de sis, algun amb monosíl·labs; fins i tot tankes, codolades i romanços.

Pel que fa als autors, en trobam del Principat (Joan Maragall, Josep Carner, Clementina Arderiu, Màrius Torres, Joan Brossa, Pere quart, Martí i Pol, Joan Vinyoli, Palau i Fabre, Joan Salvat Papasseit, Maria Mercè Marçal, Casassas), de les Illes (Miquel Bauçà, Cèlia Viñas, Guillem d'Efak, Josep M. Llompart, Jaume Vidal, Marià Villangómez, B. Rosselló Pòrcel, Blai Bonet, Damià Huguet, Andreu Vidal) i del País valencià (Estellés).

Els exercicis dels tres llibres presenten una estructura semblant, però amb uns exercicis específics, adaptats a cada nivell. Cal tenir en compte que les fronteres entre nivells depenen de molts factors, i per això, segons les característiques concretes s'haurà d'adaptar el treball de la poesia (selecció d'autors, activitats...)

És de destacar la senzillesa de l'edició, que lluny de l'excés d'il·lustracions i colors, a què estam tan acostumats darrerament, ens acosta de manera íntima i directa al que és essencial, la poesia, la qual, juntament amb els lectors, n'és la verdadera protagonista.

Així mateix, el fet que hi siguin presents les fotografies o els dibuixos dels autors, és un contacte més dels alumnes amb els poetes, que esdevenen personatges amb cara i ulls, i que a partir d'ara els infants podran reconèixer i incorporar en la seva memòria.

Per acabar, com a mestra vull donar suport a aquesta reivindicació de la poesia, que any rere any duu a terme Antoni Artigues i que es tradueix en aquest material, que esdevé una eina sòlida, pràctica i d'un gran valor per a tots aquells que pensam que la poesia és un dels més bells camins d'aprenentatge.